

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/53/2020
Identifikačné číslo spisu: 8116212442
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8116212442.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: JUDr. H. R., advokát, so sídlom B., zastúpeného advokátkou JUDr. Monikou Mattovou, so sídlom Zvonárska 8, Košice, proti žalovanému: ObaB s.r.o., so sídlom Masarykova 2710/21, Prešov, IČO: 36 495 948, zastúpeného advokátskou kanceláriou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestie svätého Egídia 93, Poprad, IČO: 44 250 029, o určenie neexistencie právneho vzťahu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 18Cb/138/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2019, sp. zn. 7Cob/28/2019, 7Cob/29/2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2019, sp. zn. 7Cob/28/2019, 7Cob/29/2019, rozsudok Okresného súdu Prešov z 26. januára 2017, č. k. 18Cb/138/2016-60 a uznesenie Okresného súdu Prešov z 20. februára 2019, č. k. 18Cb/138/2016-100 a vec vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom pre zmeškanie z 26. januára 2017, č. k. 18Cb/138/2016-60 vo výroku I. určil, že medzi žalobcom a žalovaným nie je právny vzťah z titulu zmluvy o poskytovaní právnej pomoci v zmysle zákona o advokácii, vo výroku II. určil, že medzi žalobcom a žalovaným nie je právny vzťah z titulu zodpovednosti za škodu v zmysle zákona o advokácii, vo výroku III. určil, že žalovaný nevlastní pohľadávku vo výške 929.429,73 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody voči žalobcovi a výrokom IV. priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení rozsudku pre zmeškanie okresný súd skonštatoval, že žalovaný si bez vážneho dôvodu nesplnil povinnosť uloženú uznesením z 26. septembra 2016, ktorým bol vyzvaný, aby sa v lehote 15 dní od doručenia uznesenia do vlastných rúk vyjadril k žalobe, pripojil listiny, prípadne označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom žalovaný bol poučený o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že sú splnené procesné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa ustanovenia § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), a preto žalobe vyhovel.

1.2. Uznesením z 20. februára 2019, č. k. 18Cb/138/2016-100 súd prvej inštancie zamietol návrh

žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, keď podľa jeho názoru žalovaný nepreukázal existenciu ospravedlniteľných dôvodov pre zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa § 277 C. s. p.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 26. septembra 2019, sp. zn. 7Cob/28/2019, 7Cob/29/2019 vo výroku I. potvrdil rozsudok pre zmeškanie, vo výroku II. potvrdil uznesenie o zamietnutí návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a výrokom III. priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že boli splnené všetky podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie. Potvrdenie uznesenia o zamietnutí návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie odvolací súd odôvodnil tým, že nebolo možné akceptovať argumentáciu žalovaného o tom, že mu nebolo riadne doručené predvolanie na pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dňa 12. novembra 2019 dovolanie žalovaný, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

3.1. Dovolateľ namietal, že predvolanie na pojednávanie mu nebolo riadne doručené, keď podľa jeho názoru pochybil poštový doručovateľ a za toto pochybenie poštového podniku nemôže niesť zodpovednosť, keďže nemal ani teoretickú možnosť dozvedieť sa o nariadenom termíne. Zároveň žalovaný uviedol, že neboli splnené zákonné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle ustanovenia § 274 C. s. p., pričom zdôraznil, že konajúce súdy rozhodli o procesne neprípustnom určovacom návrhu.

4. Žalobca vo vyjadrení z 23. decembra 2019 navrhol dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný zastúpený advokátom, dospel k záveru, že jeho dovolanie je dôvodné.

6. Dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom (ako aj pred súdom prvej inštancie) bolo poznačené žalovaným namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., keď za dôvodné považuje tvrdenie dovolateľa, že rozsudok pre zmeškanie bol vydaný v konaní o procesne neprípustnom určovacom návrhu.

7. Podľa ustanovenia § 274 C. s. p., na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak:

a/ sa žalovaný nedostal na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b/ žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

8. V ustanovení § 274 C. s. p. tak zákon stanovuje 4 kumulatívne podmienky, ktoré musia byť splnené, aby mohol súd na pojednávaní rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalovaného, ktorými sú:

- spor o žalobe na splnenie povinnosti podľa § 137 písm. a/ C. s. p. (t. j. o žalobe na plnenie),
- návrh žalobcu na rozhodnutie v spore rozsudkom pre zmeškanie,
- neprítomnosť žalovaného na pojednávaní, na ktoré bol riadne a včas predvolaný za súčasného a poučenia o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, a zároveň
- neospravedlnenie neprítomnosti na pojednávaní včas a vážnymi okolnosťami.

8.1. Ak čo i len jedna z vyššie uvedených kumulatívnych podmienok nie je splnená, súd nesmie o žalobe rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Prípadná existencia návrhu žalobcu na takýto postup je v prípade absencie niektorej z ostatných podmienok irelevantná.

8.2. Pokiaľ súd napriek tomu, že nie je splnená niektorá z kumulatívnych podmienok stanovených v ustanovení § 274 C. s. p. (napr. že sa nejedná o spor o splnenie povinnosti podľa § 137 písm. a/ C. s. p. - pozn. dovolacieho súdu), rozhodne na pojednávaní rozsudkom pre zmeškanie žalovaného, je takýto

jeho postup v priamom rozpore so zákonom, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalovaného v takej miere, že dochádza k závažnému porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

9. V rozhodovanom spore pritom ide o vyššie uvedený prípad (viď bod 8.2. vyššie).

9.1. Žalobca sa žalobou zo 14. júna 2016 domáhal určenia, že medzi ním a žalovaným neexistuje žiadny právny vzťah a že žalovaný nie je vlastníkom pohľadávky, teda sa jedná o určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016, resp. podľa § 137 písm. c/ C. s. p. v znení účinnom od 1. júla 2016 a nie o žalobu o splnenie povinnosti podľa § 137 písm. a/ C. s. p., o ktorej ako jedinej môže súd rozhodnúť (za splnenia ostatných zákonných podmienok) rozsudkom pre zmeškanie. V posudzovanej veci sa tak jedná o spor o určenie, či to právo (právny vzťah) je alebo nie je, v ktorom právna úprava vylučuje, aby súd o (určovacej) žalobe rozhodol rozsudkom pre zmeškanie.

9.2. Napriek uvedenému a napriek jednoznačnému a nepochybnému zneniu ustanovenia § 274 C. s. p. okresný súd rozhodol v určovacom spore podľa § 137 písm. c/ C. s. p. rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Takýto rozsudok pre zmeškanie žalovaného, ktorý bol vydaný v priamom rozpore s ustanovením § 274 C. s. p., považuje dovolací súd za nezákonný, keďže ním okresný súd svojim postupom v rozpore so zákonom znemožnil, aby sa účinne bránil v spore, čím mu znemožnil realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, v dôsledku čoho je konanie pred súdom prvej inštancie zaťažené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

9.3. Dovolací súd zároveň uvádza, že žalobca, vykonávajúci prax advokáta, ktorý je navyše v spore zastúpený advokátkou, si musel byť vedomý (k tomu viď aj znenie čl. 11 ods. 3 Základných princípov Civilného sporového poriadku), že v predmetnom určovacom spore neprichádza do úvahy vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, a pokiaľ by mal žalobca (resp. jeho právna zástupkyňa) úctu k právu, by ani nemohol navrhnúť vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného v danej veci.

10. Odvolací súd [odhliadnuc od skutočnosti, že súčasná právna úprava nepripúšťa potvrdenie rozsudku pre zmeškanie rozsudkom (k tomu viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 28. novembra 2019, sp. zn. 5Obdo/50/2019, bod 25. jeho odôvodnenia, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2020 pod R 54/2020)] označenú nezákonnosť postupu neodstránil, hoci to bolo jeho povinnosťou, keď už z obsahu odvolania žalovaného vyplývalo, že rozsudok pre zmeškanie bol vydaný v spore o určovacej žalobe.

10.1. V tejto súvislosti dáva dovolací súd do pozornosti, že povinnosťou odvolacieho súdu bolo aj ex offio prihliadnuť na to, že neboli splnené procesné podmienky pre vydanie napadnutého rozsudku pre zmeškanie s poukazom na znenie § 380 ods. 2 C. s. p. [k tomu viď obdobne aj uznesenie odvolacieho senátu najvyššieho súdu zo 16. júla 2019, sp. zn. 3Obo/9/2019, body 9. až 11. odôvodnenia (hoci sa uvedené rozhodnutie týka vydania medzitýmného rozsudku, ale závery tam vyslovené sú plne aplikovateľné aj na rozsudok pre zmeškanie - pozn. dovolacieho súdu)].

10.2. Krajský súd v dovolaní napadnutom rozsudku nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie nenapravil, ale naopak ho odobril v podobe potvrdenia nezákonne vydaného rozsudku pre zmeškanie, v dôsledku čoho je aj konanie pred odvolacím súdom zaťažené vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

11. Na základe vyššie uvedeného (viď body 8., 9. a 10. vyššie) dospel dovolací súd k záveru, že konanie pred súdmi nižšej inštancie je poznačené žalovaným namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a jediným možným prostriedkom nápravy porušenia uvedených práv žalovaného súdmi nižšej inštancie je tak zrušenie vydaných rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

12. Záverom považuje dovolací súd za nevyhnutné poukázať na dve skutočnosti:

12.1. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovaného o údajnom nedoručení predvolania na pojednávanie, tejto nemožno priznať úspech, a to aj s poukazom na vyššie uvedené uznesenie najvyššieho súdu z 28. novembra 2019, sp. zn. 5Obdo/50/2019 (k tomu viď bod 23. odôvodnenia uvedeného rozhodnutia). Žalovaný pritom nepreukázal, že by došlo k pochybeniu pri doručovaní samotného predvolania, ktoré

bolo doručované na adresu jeho sídla zapísanú v Obchodnom registri.

12.2. Rozsudok pre zmeškanie žalovaného by vzhľadom na jeho odôvodnenie neobstál ani v prípade, keby išlo o žalobu na plnenie podľa § 137 písm. a/ C. s. p. (a musel by byť zrušený aj v takom prípade). Dovolací súd dáva do pozornosti, že okresný súd ako dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 C. s. p. v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalovaný sa v lehote určenej uznesením súdu nevyjadril k žalobe. Uvedený dôvod predstavuje dôvod pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného o žalobe o splnenie povinnosti bez nariadenia pojednávania podľa § 273 C. s. p. Naopak dôvodom pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného o žalobe o splnenie povinnosti na pojednávaní podľa § 274 C. s. p. na návrh žalobcu je včas a vážnymi dôvodmi neospravedlnená neúčast' žalovaného na pojednávaní, na ktoré bol riadne a včas predvolaný. V tejto súvislosti je irelevantné, že žalovaný sa v skutočnosti bez ospravedlnenia nezúčastnil na pojednávaní, na ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie, keďže odôvodnenie rozsudku pre zmeškanie (vrátane uvedenia právneho dôvodu pre jeho vydanie) je v rozpore s obsahom súdneho spisu. Aj z tohto hľadiska považuje dovolací súd za nesprávne konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého mali byť splnené všetky podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 C. s. p.

13. Vzhľadom k tomu, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. (viď bod 11. vyššie), najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

13.1. Keďže rovnakou vadou zmätočnosti je postihnuté aj konanie pred súdom prvej inštancie, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (k tomu viď čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok pre zmeškanie súdu prvej inštancie ako aj uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie z 20. februára 2019, č. k. 18Cb/138/2016-100 ako závislý výrok [k tomu viď R 73/2004 (ktoré by bez súčasnej existencie rozsudku pre zmeškanie strácalo rozumný zmysel a odporovalo by princípu právnej istoty) podľa § 449 ods. 2 C. s. p. a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

14. V ďalšom konaní sú sudy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

15. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania (prvoinstančného aj odvolacieho konania), ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.